

Oponentský posudek na diplomovou práci V.Adamce o politickém myšlení V.Klause

Tato neobvykle objemná diplomová práce je jakousi encyklopedií o politickém myšlení Václava Klause a jeho „odrazu“ v politické praxi. Dočteme se tak o Klausových postojích ke komunismu a socialismu, včetně problémů „vyrovnání“ s minulostí, o kritice občanské společnosti a nepolitické politiky, o Klausově „konzervatismu“, o jeho vztahu k evropské integraci atd. atd. To vše je doplněno o kandidátovy hodnotící poznámky. Nakonec z toho vyjde dost komplexní přehled Klausova myšlení o politice. Pokud jde o otázku jeho „odrazu“ v praxi, je to dost ošidné – lze ocenit, že si to kandidát uvědomuje a je v tom oprávněně opatrný.

Pokud jde o nashromážděný a kandidátem okomentovaný materiál, jde jistě o užitečnou práci a možno pochválit kandidátovu píli a vcelku inteligentní komentáře, i když v jednotlivých problémech lze mít zcela jiný názor než prosazuje kandidát. Lze též ocenit, že tento tlustospis dodal kandidát s velkým předstihem, takže jsem se s ním i já jakožto oponent mohl seznámit dostatečně brzy.

Na této diplomové práci mě zarazilo, že autor se v problematice politických ideologií v podstatě spokojil s jedinou učebnicí (Heywoodovou) a z myslitelů, k nimž se Václav Klaus hlásí, se kandidát v bibliografii omezuje víceméně na F.A. von Hayeka. A tak se u něho můžeme setkat s nekonečnými diskusemi o tom, do jaké míry je nebo není Klaus v tom či onom opravdu „konzervativcem“, eventuálně „liberálem“, místo aby nejprve kandidát na základě relevantní literatury (v češtině o konzervatismu píše mj. Nisbet, Scruton, Lipset, z českých autorů Preisner, vesměs jména, se kterými se v bibliografii kandidátovy práce žel nesetkáme) důkladně vysvětlil, v jakém smyslu je např. konzervativcem, a pozdější sáhodlouhé komentáře by se tím mohly zúžit na nejnútnejší míru. Přitom určitý náběh bychom mohli najít na str. 107, kde kandidát píše:

„Tento popis konzervatismu odpovídá jednomu z konzervativních proudů, který Heywood (1994, str. 77-85) označuje za „libertariánský“ konzervatismus, případně za neoliberalní proud konzervativní Nové pravice.“

Čtenář se zaraduje, že konečně kandidát dá trochu řádu do svých nekonečných kritických postřehů, ale bohužel jde o malou poznámku utopenou v moři subjektivních komentářů. Je škoda, že autor, který není hloupý, zvolil metodu typickou spíše pro politický pamflet než pro politologickou analýzu. Přesto celkový výsledek není špatný, kandidát Klause opravdu důkladně prostudoval a jeho komentáře svědčí o tom, že jeho schopnosti rozhodně stačí k tomu, aby mohl napsat kvalitní diplomovou práci. Oceňuji např., že kandidát si všiml toho, že i Václav Klaus, jehož myšlení je nepochybně velmi konsistentní, se v určitých otázkách dostává do rozporu sám se sebou – je to zejm. když v polemice s těmi, kdo mu vytýkali, že podcenil právní stránku transformace, uchyluje se Klaus k právnímu pozitivismu, který jinak podle Hayeka odmítá (viz str. 102).

V textu zůstalo kromě toho ještě dost překlepů, např. encyklika Jana Pavla II. z roku 1991 se jmenuje Centesimus Annus, nikoli „Centissimus Annus“, jak nesprávně píše kandidát na str. 70. Celkově jsem na rozpacích, jak práci hodnotit. Snad nejrozmumnější by bylo navrhnout ji klasifikovat stupněm „velmi dobře“.